

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Teaching Political Science

Rosenthal, U.

Citation

Rosenthal, U. (1979). Teaching Political Science. *Acta Politica*, 14: 1979(4), 560-561. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3451995>

Version: Publisher's Version
License: [Leiden University Non-exclusive license](#)
Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3451995>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

binnen de leer van de internationale organisaties. Daarbij komen dan nog de boeiende politieke aspecten van de Europese bureaucratie in Brussel. De politiek-ambtelijke betrekkingen, met inbegrip van de rol van de politieke kabinetten van de Commissieleden, zijn onderzoek meer dan waard. En bij de uiteenlopende reputaties van DG's (en van hun politieke bazen) lijkt een studie van bureaupolitieke processen eveneens zinvol te zijn.

Helaas blijven juist dit soort zaken in Michelmann's beschouwing goeddeels buiten beschouwing. Zij worden aangestipt, maar niet grondig geanalyseerd. Michelmann heeft zijn energie gebruikt voor een bij voorbaat vaststaande bepaling van de effectiviteit van enige DG's en voor een analyse van effectiviteitsproposities, die methodologisch zwak in elkaar zit. Zijn boek bevestigt daarmee mijn indruk dat de malaise rond nogal wat Europese integratieprocessen doorwerkt in de kwaliteit van het daarop gerichte wetenschappelijke onderzoek. Het meeste onderzoek spreekt al even weinig aan als de ideeën van de Europese politieke leiders en hun ambtenaren.

U. Rosenthal

V. van Dyke (ed.), *Teaching Political Science: The Professor and the Polity*, Atlantic Highlands N.J.: Humanities Press 1977, 179 blz.

In dit boek is een aantal inleidingen bijeengebracht welke in 1974 op een conferentie gepresenteerd werden. Op deze conferentie, georganiseerd door de universiteit van Iowa, werd gediscussieerd over velerlei vragen betreffende het universitaire onderwijs in de politicologie. Daarbij lag het accent op moreel-normatieve zaken. Moet de docent proberen de studenten in de politicologie een bepaalde houding jegens de bestaande politieke orde bij te brengen? Moet hij hen stimuleren tot actieve politieke participatie? Moet hij zijn materiaal zodanig groeperen dat het zijn studenten, en hemzelf, dwingt tot een confrontatie tussen normatieve opvattingen? Moet er meer aandacht komen voor politieke evaluatie? En opdat er vooral geen onduidelijkheid zou bestaan over het standpunt van de aanwezigen ten aanzien van de verhouding tussen politicologie (wetenschap der politiek) en politiek, mochten de conferentiegangers zich ook uiten over de stelling: 'onderwijs in de politicologie is een politieke activiteit'.

Door de inleidingen zijn er sommige die interessante antwoorden formuleren. Daartoe behoren de beschouwingen van Bachrach (en Bennett), Landau en Eulau. Bachrach en Eulau zijn in bepaalde opzichten tegenpolen in de Amerikaanse politicologie. Landau is moeilijker plaatsbaar, maar staat in ieder geval borg voor een scherpe formulering van wat 'kan' en wat 'niet kan' in een politicologische leer-situatie.

Bachrach en Bennett schrijven over 'education in political commitments' (blz. 35-54). De titel geeft meteen hun credo aan. Naar hun mening dienen studenten te leren politieke standpunten te formuleren. Studenten moeten politiek bewust en 'politically capable' worden gemaakt. Bachrach en Bennett zien weinig heil in traditionele inleidingen in de politicologie: 'We must use the skills, knowledge, and insights we possess as political scientists to assist students in gaining an awareness of their positions in the world, an awareness of the forces that impinge on and shape their lives, and an awareness of the scope of political perspectives, goals, and means open to them' (blz. 37).

Eulau attaqueert op logische, ethische en morele gronden de stelling dat 'the

teaching of political science is itself a political act'. Ook hier is de titel van de beschouwing goed gekozen: 'The politicization of everything: on the limits of politics in political education' (blz. 55). Eulau toont, op voor mij overtuigende wijze, aan dat de stelling logisch behoort tot de categorie van niet-falsifieerbare, dus buiten-wetenschappelijke, proposities. Ethisch is de stelling uitermate gevaarlijk. Zij past slechts in een gesloten maatschappij, waar politieke waarden, tot in elke sfeer van de samenleving, de absolute prioriteit hebben.¹ De stelling is tenslotte rampzalig voor de moraliteit van het politicologische onderwijs. Politicologisch onderwijs is een morele inspanning 'because, precisely if one does not subscribe to the Proposition, the teacher carries an enormous responsibility' (blz. 65).

Terug naar Bachrach en Bennett. Zij zijn het hiermee volkomen eens. De stelling, dat politicologisch onderwijs een politieke activiteit is, kan ook hen niet bekoren. Juist wanneer men studenten wil helpen bij het formuleren en rechtvaardigen van politieke standpunten is het zaak hen van het gevaar van dogmatisme en orthodoxie te overtuigen (blz. 40). En, zeggen Bachrach en Bennett, de nadruk moet liggen op 'the process of forming and reforming commitments rather than on the adoption of any "final" commitments' (blz. 52).

Bachrach en Bennett willen meer en eerder dan Eulau de normatieve, politieke stellingname tot de kern van de interactie tussen docent en student zien ontwikkelen. Toch zijn zij het met Eulau erover eens dat het laatste wat in het politicologisch onderwijs mag gebeuren is het overdragen van eenzijdige informatie en het opleggen van een exclusief politiek standpunt. De gerenommeerde politieke theoreticus Landau laat er ook al geen misverstand over bestaan. De hierboven genoemde stelling is 'the height of nonsense', maar ook 'so dangerous a doctrine' (blz. 71). Daar is hoegenaamd geen standpunt bepaald met betrekking tot een aantal brandende vragen omtrent onderwijs in de politicologie. Zo voert Landau een pleidooi voor een grondige analyse van politieke waarden en, hieraan gekoppeld, voor een heroriëntatie van de politicologie op de studie van beleid. Bij beleidsstudie kan men namelijk er onmogelijk omheen preferenties te analyseren en met elkaar te confronteren.²

Dit boek herinnert meer dan het de recensent lief is aan de jaren zestig. Het is in menig opzicht 'déjà vu' en derhalve op sommige plaatsen meer irriterend dan inspirerend. Maar dat zou eigenlijk enkel voor de Amerikaanse context gezegd moeten zijn. Helaas zouden de beschouwingen van Bachrach en Landau in sommige pleisterplaatsen van de Nederlandse politicologiebeoefening als 'liberaal' en 'vrijblijvend' aangemerkt en vervolgens verketterd worden. Daar heersen immers sinds de jaren zestig dogmatisme en orthodoxie en vergeten docenten in de politicologie dat 'the teaching of political science . . . is nothing less than an exercise in self-restraint' (blz. 65).

U. Rosenthal

1 Zie hierover ook C. L. Ten, *The liberal theory of the open society*, in: D. Germino and K. von Beyme (eds.), *The Open Society in Theory and Practice* (The Hague: Martinus Nijhoff 1974), 142-163.

2 Ook M. Landau, *Political Theory and Political Science* (New York: MacMillan 1972).